

THE JACOB RADER MARCUS CENTER OF THE
AMERICAN JEWISH ARCHIVES

MS-763: Rabbi Herbert A. Friedman Collection, 1930-2004.

Series F: Life in Israel, 1956-1983.

Box
18

Folder
6

Herlitz, Esther. 1974.

For more information on this collection, please see the finding aid on the
American Jewish Archives website.

חבר הכנסת

הכנסת

טז' בסיון תשל"ד
6 ביוני 1974

לכבוד
הרב הברט פרידמן
ע"י היברו יוניון קולג'
רח' דוד
ירושלים

הרב היקר,

הנה סנונית ראשונה.

קרא נא את המאמר הרצוף; העורך קצת קיצר.

המשך נמשיך.

בברכה,

אסתר הרליק

אסתר הרליק

הרהורים על מהפכה תרבותית ציונית

לכבוד חג הכ"ו רואיינו ב"שידורי ישראל" צעירים בני עשרים ושש. יפה דרשו צעירים

אלה כי ישראל שלהם היא, למענה נלחמו וגם בעתיד יהיו נכונים להגן עליה. עוד אמרו כי לעולם לא יירדו מן הארץ כי ישראל היא מולדתם ואין להם בית ו"מדינה זולתי ישראל.

האמנם רק מדינתם שלהם, של ה"שלושה מליון היושבים בה" שלמה ולא של העם היהודי? האמנם לנו ולא להם. אף לא ברמז אמרו אותם צעירים נחמדים כי זו, ישראל, מדינתם שלהם ושל עוד שלושה עשר מיליון יהודים היא.

בארצות הברית מדברים יהודים טובים על "ברירה" וחובעים לתת עדיפות לענייני הישוב היהודי באמ"י ריקה, קרי עדיפות על ענייני ישראל, כנהוג עד כה. יש ברירה, אומרים הללו: נעשה לביטוינו כאן בגלות אמריקה (בבל?) לחינוך ילדינו ולמוסדותינו, נפתח חיים משלנו, נשתמש במשאבינו למען חיינו שלטנו באמריקה.

האמנם לנגד עינינו מתאמתות ה"נבואות כי יבוא יום ויהיה ישוב יהודי בישראל מזה ובתפוצות מזה, וקשר ביניהם אין? יש להדליק אור אדום, ומוטב שעה אחת קודם — שמה הטאגנו כאשר אנחנו היושבים בישראל שיחררנו את עצמנו ואת ממשלתנו מהאחריות לעם היהודי, שמה הפקרנו תוך כדי כך את ציפור הנפש של חיינו הלאומיים.

האין אנחנו חייבים להעריך מחדש לטיפול גופו ונמרץ ביחסינו עם יהודי התפוצות, להקים כלים חדשים, ממולכתים ולא מפועלים, על מנת לבנות גשר תרבותי ורוחני ולהקים מנוף מעשי ותכליתי לקיום העם היהודי ומדינת ישראל גם יחד? כאשר פרצנו את מסך הברזל אל

יהודי ברית המועצות כן יכולים אנו לפרוץ את מסך השפע אל יהודי הארצות החופשיות, כן נוכל לחדור אל מוחותיהם ואל ליבותיהם של הצעירים בני הארץ.

שלוש הן המשימות העיקריות שבי"ן יש לרקום מסכת חדשה זאת: חינוך, עליה, הנהגה.

החינוך היהודי בחוץ לארץ כשלון הוא. מיעוטם של ילדי ישראל מקי"ב לים חינוך יהודי או עברי כלשהו, והוא עצמו רמתו נמוכה.

צער בהודו או בגאנה הרוצה ליחזיק את ידיעתו בשפה האנגלית עושה לקבלת תעודה מאוניברסיטת קמברידג', באוסטרליה ראינו כמו עיני ילד יהודי נבחר מבחן-גמר כי שפה העברית — על מנת לקבל תעודה מאותה מכללה אנגלית. היכן היא תעודת היוקרה הירושלמית לכל יהודי בחו"ל החפץ לתבנות בעברית? המימסד החינוכי הממלכתי הישראלי חייב לקבל על עצמו במלואו את תנופה ובמירב התושיה את גיחול החינוך היהודי בחוץ לארץ בקה"ל לתיו, קטנות כגדולות. יש להקים במשרד החינוך אגף לחינוך יהודי בחו"ל בראשותו של סגן שר אגף זה ישלה רבבות מורים לחוץ לארץ, והמורים יראו בשנות שרות בחוץ חלק מקידומם. יתרה מזו; אותם מורים יחזרו לבתי ספרם בארץ ו"יהודית" לדבר חי ומשמעותי.

עלינו לדאוג בקנה מידה גדול להכשרת מורים ומנהלים מחו"ל, ו"חינוך יהודי זה חייב להיות ציוני מעיקרו. שמה טעינו כולנו, כאשר ויתרנו על שלילת הגולה?

בלי חינוך יהודי ציוני אין עליה, בלי עליה אין ציונות. ללא יהודים בעלי הכרה יהודית פנימית וללא עליה מה זכות קיומה של מדינת ישראל ומה אפשרויות פיתוחה והתבצרותה?

אם מצב החינוך רע, מצב העליה ללא נשוא. אם לכל בית אב יהודי, לכל "תמולה" בתפוצות, יהיה ניצג בארץ, יתקיימו הם כיהודים מדרך הטבע. לא הציבור ולא החתמה עומ"דים כנגד הטמיעה ונשואי התעוררות, אלא חינוך ועליה. ואילו עבורנו בישראל, העליה היא בטחון, פיתוח, קידום, איכות החיים, תנופה, חידוש וריענון, תוספת כוח אדם בעל כו"ש שורים. ספ חיים.

עלינו להגיע לאוכלוסיה של ששה מיליון בשנת 2000. אם ימשיכו לי"הגיע אלינו מדי שנה לפחות 40.000 עולים מברית המועצות, יש להביא מדי שנה אותו מספר גופא גם מיתר הארצות.

חדש ונרענו את מחשבותינו ונצא ללא הת בקריאה נועזת ונמרצת לי"עליה. עלינו להכין תכנית אב לי"פיתוח הארץ במגמה לקלוט מספר זה של עולים מדי שנה. איננו זקוקים למשטר של הטבות, אך אין לקלוט עליה בדרך תאילתור, ואין עירודה, "מכבע" לשבוע או לחודש. זאת מלאכת קודש יום יום ושעה שעה.

כשתוכנית האב בידינו נצא ונקרא ליהודים לעלות ולבוא. בכל קונסוליה נצביע לפניהם על תוכניות פיתוח ועל מקומות עבודה בבית שאן, בי"קריית שמונה, במצפה רמון, בצפון ובדרום. עלינו להעמיד לרשות ה"עולים שיכון צנוע בשכירות ושרותים קהילתיים נאותים, לרבות בתי ספר טובים. כך נפיה חיים בנו וב"הם, נביא ברכה לאוורי פיתוח ו"ארץ כולה, נחזיר את האתגר, אף את הרומנטיקה, לחיינו ולחיי ה"תור" דים. אין לך צרוף טוב מרומנטיקה ותיכונן.

היערכות מסוג זה תצלה רק אם יהודים בתפוצות יהיו לנו שותפים אמיתיים. וכבר אמרו כי אולי טעה

דוד בן-גוריון כאשר ספק בוויכוח מר עם אבא הלל סילבר כי אין לי"יהודי התפוצות חלק בהכרעות. אם הישראלי הוא גיבור או "סופרמן" כה, "אקסדורס", מה נותר לו ליהודי המצוי בחו"ל לעשות? הוא תורם, הוא סועד מדי פעם לטובת ישראל, הוא שולח מברק מתאה, הוא מגיע לישראל כתייר. אין באלה לא מעורבות ולא הודעות.

נכון, אומרים, כי מאז קום ה"מדינה נקפחה קומתו של היהודי בי"חז"ל, אך האם גם נרפאה נפשו?

במגזר שבו קוימה מערכת כזאת — בעניין יהודי ברית המועצות — אמנם הבענו לאחריות משותפת ול"ביצוע יעיל. יותר אין לחשרש מה"תמית של "זקני ציון". ממילא ר"י אים בנו הגויים עם אחד. נהגנו נא כפי שהם רואים אותנו כל זמן ש"איננו עוברים על החוק ועל הטעם הטוב.

האם לא יעמוד לנו הכושר האיני"טלקטואלי והכשרון הטכנולוגי להקים שרות שידורים לחוץ לארץ, לרבות לכדור הארץ המערבי? האין בכ"הנו להגיע לביתו של כל יהודי בי"אשר הוא ולהביא לו חדשות ופרש"גות שלנו, כשם שעושים אנו עצמנו כשידורים לברית המועצות וכשם ש"עושה הבי.בי.סי. לעולם כולו? ה"שמיעה חשובה כהשמעה. אגו חיים בעולם שאינו סמכותי יותר, עולם שאין מכוונים אותו מהמרכז. ביחסים בינינו לבינם יש צורך בדיאלוג ממש, לא כדי לצאת ידי חובה ולא לראויה. הבה נקים מכשיר מתאים ויעיל להחלפת דעות ולקביעת מדי"גיות. מערכת משותפת מעין זו תצ"מיה, ללא ספק, גם מה גם שם מנהיגים חדשים, בעלי שיעור קומה ושאר רות. כך נצא לכבוש מחדש את הרחוב היהודי.

מאחורינו עשרים וחמש שנים ועוד שנה, שנה קשה. אנו זקוקים למהפכה תרבותית ציונית, לחידוש ימינו כ"קדם.